

Populariti Aktiviti Keusahawanan Institusi Tahfiz Swasta (ITS) di Malaysia

Popularity of Private Tahfiz Institution (PTI) Entrepreneurial Activities in Malaysia

Mohd Aariffin Taharin¹, Norazmi Anas²

¹ Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, 40450 Shah Alam, Selangor, Malaysia

² Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Perak, Kampus Tapah, 35400 Tapah Road, Perak, Malaysia

Article progress

Accepted: 22 June 2021

Reviewed: 6 July 2021

Published: 30 November 2021

*Corresponding author:

Norazmi Anas Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Perak, Kampus Tapah, 35400 Tapah Road, Perak, Malaysia

Email:

norazmianas@uitm.edu.my

Abstrak: Institusi Tahfiz Swasta (ITS) di Malaysia berkembang dengan pesat saban tahun hasil kesedaran masyarakat tentang kepentingan pendidikan agama kepada anak-anak khususnya pengajian tahfiz. Walaupun begitu, ITS dibelenggu masalah kewangan dan kelemahan tadbir urus yang menjejaskan kualiti huffaz. Oleh itu, objektif kajian ini ialah (i) Membincangkan konsep keusahawanan sosial, (ii) Mengenalpasti aktiviti keusahawanan yang paling popular diamalkan oleh ITS dan (iii) Merumuskan keberkesanan dan cabaran aktiviti keusahawanan yang diamalkan oleh ITS di Malaysia. Kajian ini menggunakan kaedah kualitatif pendekatan fenomenologi bermula pencarian dalam pautan internet seperti google scholar, google dan facebook dan diikuti teknik bola salji (snowball), diikuti temubual semi struktur terhadap 6 buah ITS terpilih menggunakan persampelan purposif. Hasil dapatan kajian mendapati bahawa terdapat 22 buah ITS di Malaysia yang dikenalpasti menjalankan aktiviti keusahawanan melibatkan 16 buah ITS menjalankan perniagaan berbentuk produk, manakala selebihnya sebanyak 6 buah ITS pula menjalankan perniagaan berbentuk perkhidmatan di negeri Selangor, Perak, Kedah, Pahang, Melaka dan Perlis. Selain itu, didapati bahawa populariti perniagaan berasaskan produk lebih menonjol berbanding perniagaan berasaskan perkhidmatan seterusnya aktiviti keusahawanan didapati mampu menampung kos operasi ITS masing-masing walaupun menghadapi beberapa cabaran seperti modal pusingan, persaingan, pemasaran dan sebagainya. Maka, aktiviti keusahawanan yang diamalkan oleh ITS mampu menampung kos operasi serta meningkatkan penajaan pendapatan sendiri dan ekonomi demi kelangsungan ITS di Malaysia.

Kata kunci: Populariti; Aktiviti Keusahawanan; Keusahawanan Sosial; Institusi Tahfiz Swasta (ITS);

Abstract: Private Tahfiz Institutions (PTIs) in Malaysia are rapidly expanding as a result of increased public awareness of the importance of religious education for children, particularly the study of the Quran. Nonetheless, PTIs are plagued by financial issues and governance flaws, which have a negative impact on the quality of students or huffaz. Therefore, the objectives of the study are; (i) to discuss the concept of social entrepreneurship, (ii) to identify the most popular entrepreneurial activities practised by PTIs, and (iii) to summarise the effectiveness and challenges of PTI entrepreneurial activities in Malaysia. This study used a qualitative method, a phenomenological approach, and began with an internet search that included Google Scholar, Google, and Facebook. The snowball technique was also used which semi-structured interviews were conducted with six selected PTIs using purposive sampling. According to the findings, there were 22 PTIs in Malaysia that have been identified to carry out entrepreneurial activities, with 16 running product businesses and the

remaining 6 running service businesses in Selangor, Perak, Kedah, Pahang, Melaka, and Perlis. Furthermore, it was discovered that the popularity of product-based businesses is significantly higher than that of service-based businesses. Despite some challenges such as working capital, competition, marketing, and the like, entrepreneurial activities were found to be capable of covering the operating costs of their respective institution. Thus, PTIs entrepreneurial activities could still cover operating costs while also increasing their own income generation and economy, ensuring the survival of Private Tahfiz Institutions in Malaysia.

Keywords: *Popularity; Entrepreneurial Activities; Social Entrepreneurship; Private Tahfiz Institutions (PTIs);*

Pendahuluan

Pemberian bantuan insentif atau dana tambahan oleh kerajaan Malaysia kepada institusi tahfiz khususnya Institusi Tahfiz Swasta (ITS) bertujuan meningkatkan tadbir urusnya (Kamal & Seman, 2017) dilihat tidak mampu menampung kos pengurusan sedia ada (Othman & Anas, 2020; Azha et al., 2013). Tambahan pula kelemahan tadbir urus bertambah buruk berikutan isu akauntabiliti ITS yang menjalankan kutipan dana awam menyalahi undang-undang (Bani et al., 2017; 2014) akibat kekangan kewangan (Ab Rahman & Yahaya, 2020; Ismail, 2016). Masalah-masalah ini telah memberi kesan langsung kepada kecemerlangan huffaz yang akan dihasilkan seterusnya merencatkan usaha kerajaan Malaysia untuk melahirkan 125,000 penghafal Quran profesional menjelang tahun 2050 melalui Dasar Pendidikan Tahfiz Negara (DPTN). Maka, demi kelansungan ITS di Malaysia, pihak kerajaan dan pengusaha tahfiz perlu mencari alternatif serta idea baharu bagi menjana pendapatan sendiri agar kebergantungan terhadap bantuan kerajaan dan swasta dapat dikurangkan dari semasa ke semasa. Oleh yang demikian, aktiviti keusahawanan dilihat sebagai alternatif terbaik menyelesaikan kemelut dan kekangan kewangan ITS masa kini (Anas et al., 2019).

Sorotan Literatur

Kesedaran masyarakat terhadap pendidikan agama terutama pengajian tahfiz menyebabkannya berkembang pesat di Malaysia kini. Namun begitu, tadbir urus lemah dan tidak selaras menyebabkan isu-isu berbangkit yang telah menjejaskan imej institusi ini khususnya Institusi Tahfiz Swasta (ITS) di Malaysia. Menurut Bani et al. (2017), isu utama yang melanda institusi tahfiz di Malaysia adalah pengurusan lemah. Pentadbir merupakan agen utama dalam pembangunan kecemerlangan sesebuah institusi pendidikan serta peranannya perlu mendorong semua ahli dalam sesebuah organisasi pendidikan mencapai objektif dengan efektif (Ismail et

al., 2017; Som, 2007). Seseorang ketua pentadbir perlu kreatif dan inovatif dalam menguruskan institusi pendidikan terutama tahfiz (Bani et al., 2017).

Sejarah aktiviti keusahawanan telah wujud sejak permulaan ketamadunan manusia yang dipelopori oleh anak Nabi Adam AS iaitu Habil menunjangi bidang pertanian, manakala Qabil memelopori bidang penternakan. Pengutusan para Rasul bagi setiap umat manusia juga telah memberikan petunjuk yang kukuh bahawa elemen keusahawanan telah wujud sejak dari dahulu lagi. Contohnya, bidang pertanian merupakan sumber rezeki bagi Nabi Adam AS, Nabi Nuh AS pula merupakan ahli perniagaan, Nabi Daud AS yang memilih pertukangan besi sebagai medium mencari nafkah, Nabi Zakaria AS yang diklasifikasikan sebagai pakar dalam sektor pertukangan, manakala Nabi Idris AS hebat menjahit, Nabi Sulaiman AS yang pakar dalam pembuatan bakul. Selain itu, bidang penenunan dan pencilup kain dipelopori oleh Nabi Isa AS serta Rasulullah SAW menjalankan aktiviti penternakan dan menjadi usahawan yang berjaya di negeri sendiri seterusnya melebarkan perniagaannya ke peringkat antarabangsa. Ini jelas menunjukkan bahawa kemajuan negara dari sudut ekonomi mampu dijana melalui aktiviti keusahawanan, bukan hanya untuk individu malah dapat memacu ekonomi sesebuah negara (Al-Sa'id, 1985). Pada kurun ke-15, usahawan merupakan seseorang yang mengawalselia proses pemasaran berteraskan sumber yang sedia ada tanpa perlu mengambil risiko, manakala pada kurun ke-17 penakrifannya dikembangkan lagi menfokuskan penggunaannya kepada individu yang menceburi bidang penyediaan perkhidmatan atau menghasilkan produk baru dan akhirnya usahawan telah dikenali sebagai innovator sekitar kurun ke-20 (Hussain & Dawood, 2020; Stevenson & Jarillo, 2007). Keusahawanan merujuk satu jenis kerja yang sangat penting dan Islam memandang tinggi terhadapnya, walaupun ia sekecil-kecil perkara yang diusahakan ia tetap mulia di sisi Islam asalkan hasilnya bersifat halal pada pandangan syarak (Ariyadi, 2018; Alias & Ibrahim, 2002). Keusahawanan telah dirumuskan sebagai mencipta

benda baharu daripada nilai yang sedia ada dengan menggunakan tempoh waktu dan bekalan kewangan serta berakhir dengan keuntungan dan mendapat kepuasan diri (Mardia et al., 2021; Antonicic & Hisrich, 2003). Menurut Nik Yusri et al. (2017) yang menyatakan bahawa fokus dan peranan keusahawanan sosial yang telah dibangunkan oleh tokoh-tokoh seperti Jean-Baptiste Say, Joseph Schumpeter, Peter Drucker, Israel Kirzner dan Stevenson.

Jadual 1. Fokus dan Peranan Keusahawanan Sosial

Tokoh	Fokus	Peranan Keusahawanan Sosial
Jean-Baptiste Say	Penciptaan nilai	Menjadi keusahawanan sebagai medium meningkatkan kelestarian nilai sosial
Joseph Schumpeter	Inovasi dana dan agen perubahan	Mengembangkan proses pembelajaran secara berterusan dalam membentuk perubahan ekonomi sosial
Peter Drucker/Israel Kirzner	Peluang	Mengenalpasti dan mengambil peluang bagi merealisasikan matlamat
Stevenson	Kepelbagaian sumber	Bertindak tanpa mebgambil kira sumber semasa yang terhad

Sumber: Nik Yusri et al. (2017)

Keusahawanan sosial pula merujuk perniagaan yang berorientasikan sosial serta mengubah perubahan taraf kehidupan dalam kalangan orang miskin dan luar bandar. Kecenderungan serta minat masyarakat dalam menyelesaikan masalah ekonomi sosial dengan berfikir secara kreatif dan inovasi telah berjaya mewujudkan cabang perniagaan baru iaitu perniagaan sosial atau dikenali sebagai keusahawanan sosial (Ahmad et al., 2018; Kadir et al., 2016). Ia menyasarkan kepada golongan sosial berpendapatan rendah dalam mengatasi masalah pengangguran serta meningkatkan perkhidmatan sosial luar bandar. Selain itu, fenomena keusahawanan sosial semakin mendapat perhatian apabila pengusaha perniagaan komersil telah mengambil bahagian dalam sektor sosial bagi mengembangkan pendapatan sosial masyarakat. Sifat perihatin usahawan masa kini membantu pihak kerajaan dalam usaha meningkatkan taraf hidup sosial dilihat sesuatu yang positif bagi mencapai hasrat Dasar Komuniti Negara (DKN) 2019 melalui perniagaan sosial. Kajian yang dilakukan oleh Kadir dan Sarif (2015) pula telah menemukan institusi pendidikan agama Islam bertaraf swasta yang menjalankan perniagaan sosial bagi memastikan proses pendidikan tidak terbantut, ia termasuk menyediakan kemudahan asas secara fizikal, mengajikan tenaga pengajar dan melunaskan bil utiliti bulanan dalam institusi mereka. Menurut kajian Azan dan Sarif (2017)

pembangunan keusahawanan sosial adalah suatu terjemahan maksud mengesakan Allah dalam kehidupan dengan menjadikan perniagaan sosial dalam masyarakat seterusnya mampu mengimbangi kehidupan dari sudut akidah, syariah dan akhlak. Secara umumnya, Islam menegaskan tentang konsep ilmu, ikhlas, amanah dan keimanan dalam menjalankan perniagaan mengikut aturan agama. Oleh yang demikian, integrasi konsep tauhid dalam keusahawanan sosial mampu memakmurkan masyarakat. Agama Islam mengajar penganutnya agar tidak menjalankan aktiviti keusahawanan berorientasikan keuntungan semata-mata tetapi perniagaan seharusnya dijalankan hanya untuk melunaskan kewajipan fardu kifayah dan menjunjung maqasid syariah (Sarif et al., 2017). Selain itu, teras keperibadian murni, kekuatan organisasi, mengutamakan sosial dan memelihara moral merupakan tunjang utama dalam merealisasikan hasrat keusahawanan sosial (Lisnawati & Ahman, 2019; Talatappah & Tavalace, 2016).

Keusahawanan sosial Islam yang hebat perlu menggunakan lapan (8) teras utama agar ia menjadi kukuh serta mampu mengembangkan masyarakat sosial Islam iaitu (i) Perniagaan dijalankan berlandaskan akidah, syariah dan akhlak, (ii) Iman, Islam dan ihsan dasar utama dalam berniaga, (iii) Sistem Khalifah, (iv) Kebajikan sebagai matlamat, (v) Berjuang demi ekonomi umat Islam, (vi) Berlaku adil semasa berniaga, (vii) Niat untuk mendapat kejayaan dunia dan akhirat dan (viii) Membayar zakat dan menggalakkan wakaf (Manshor & Abdullah, 2021; Muin & Bahari, 2015). Selain itu, ia juga melibatkan hubungan insan dengan Penciptanya, manusia sesama manusia dan manusia dengan alam dalam urusan jual beli dan ia selari dengan maqasid syariah yang bertujuan mendapatkan kejayaan dunia dan akhirat (Alimuddin, 2020; Rameli et al., 2014) melalui suatu usaha yang bersungguh-sungguh untuk mencapai kejayaan (Iqbal & Mirakhor eds., 2013).

Metodologi

Rekabentuk kajian bersifat kualitatif menfokuskan pendekatan fenomenologi. Carian awal dimulakan melalui pautan internet seperti google scholar, google & facebook dengan kata kunci Usahawan Tahfiz dan Produk Tahfiz, diikuti carian secara lebih mendalam terhadap laman sesawang Institusi Tahfiz Swasta (ITS) yang dikenalpasti menjalankan aktiviti keusahawanan, diikuti teknik bola salji (snowball) kepada pihak ITS yang dikenalpasti melalui internet. Seterusnya, temubual semi struktur telah dilaksanakan kepada 6 buah ITS terpilih melalui persampelan purposif daripada senarai ITS yang ditemui bagi menganalisa aktiviti keusahawanan yang paling popular diamalkan oleh ITS kajian iaitu: (i) Institusi Tahfiz Quran Lil Muttaqin (ISTAQLIM),

Semenyih, Selangor, (ii) Maahad Tahfiz QIAM, Beruas, Perak, (iii) Maahad Tahfiz Al-Furqan, Temerloh, Pahang, (iv) Maahad Tahfiz Bahasa dan Ilmu Quran (MABIQ), Kuantan, Pahang, (v) Akademi Tahfiz Al-Hira, Bukit Beruntung, Selangor dan (vi) Maahad Tahfiz Wal Qiraat, Shah Alam, Selangor.

Keputusan

Terdapat sebelas (11) Institusi Tahfiz Swasta (ITS) yang ditemui melalui kata kunci di pautan internet iaitu (i) Institusi Tahfiz Quran Lil Muttaqin (ISTAQLIM), (ii) Maahad Tahfiz Vokasional Aman Bestari, (iii) Maahad Tahfiz Darul Hidayah, (iv) Maahad Tahfiz Ar-Ruqayyah, (v) Akademi Tahfiz Al-Hira', (vi) Darul Quran Hasanah, (vii) Maahad Tahfiz Masjid, (viii) Maahad Integrasi Tahfiz, (ix) Maahad Tahfiz Sulaimaniyyah, (x) Maahad Tafaqquh Fiddin dan (xi) Maahad Tahfiz Imam Nawawi, manakala dapatan kajian menggunakan teknik bola salji (snowball) pula mendapati bahawa terdapat sembilan (9) lagi ITS yang menjalankan aktiviti keusahawanan iaitu (i) Maahad Tahfiz Ahmad, (ii) Maahad Tahfiz Qiam, (iii) Maahad Tahfiz ADDIN, (iv) Maahad Bahasa dan Ilmu Quran (MABIQ), (v) Maahad Tahfiz Nur Ramadhan, (vi) Maahad Tahfiz Al-Furqan, (vii) Maahad Tahfiz An-Nuri (viii) Maahad Tahfiz An-Nahdoh dan (ix) Maahad Tahfiz Darul Muttaqin, diikuti dua (2) ITS yang lain yang saling berhubungan secara langsung iaitu (i) Maahad Darul Ulum Wal Qiraat dan (ii) Maahad Tahfiz Wal Qiraat Shah Alam. Maka, jumlah keseluruhan ITS yang menjalankan aktiviti keusahawanan yang telah dikenalpasti dalam kajian ini ialah 22 buah yang boleh dikelaskan kepada dua bentuk perniagaan iaitu perniagaan berasaskan produk dan perniagaan berdasarkan perkhidmatan (Nursyahlam, 2018).

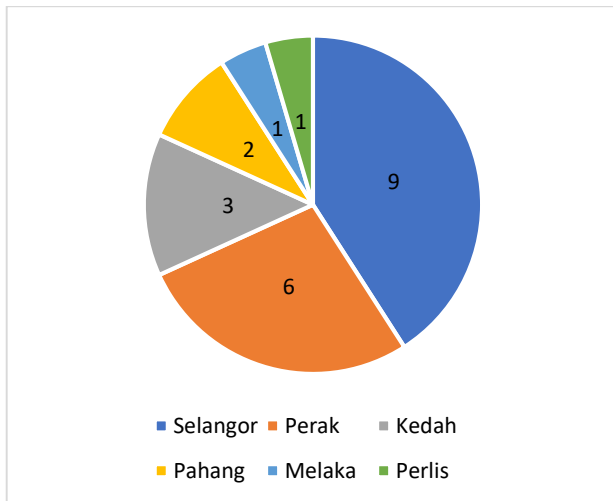
Jadual 2. Senarai ITS Kajian Mengikut Negeri dan Bentuk Perniagaan

Institut Tahfiz Swasta (ITS)	Negeri	Bentuk Perniagaan	
		Produk	Perkhidmatan
Maahad Tahfiz Darul Hidayah	Selangor	/	
Maahad Tahfiz Ar-Ruqayyah	Selangor	/	
Akademi Tahfiz Al-Hira'	Selangor	/	
Darul Quran Nurul Hasanah	Selangor	/	
Maahad Tahfiz Masjid Pangsun	Selangor		/
Institut Tahfiz Quran Lil Muttaqin (ISTAQLIM)	Selangor	/	
Maahad Integrasi Tahfiz	Selangor	/	

Maahad Tahfiz Sulaimaniyyah	Selangor	/	
Maahad Tahfiz Wal Qiraat Shah Alam	Selangor	/	
Maahad Tahfiz Ahmad	Perak	/	
Maahad Tahfiz Qiam	Perak	/	
Maahad Tahfiz ADDIN Tambun	Perak	/	
Maahad Tahfiz An-Nuri	Perak	/	
Maahad Tahfiz Nur Ramadhan	Perak	/	
Madrasah Ulum Wal Qiraat	Perak	/	
Maahad Tafaqquh Fiddin	Kedah	/	
Maahad Tahfiz An-Nahdoh	Kedah	/	
Maahad Tahfiz Vokasional Aman Bestari	Kedah	/	
Maahad Bahasa dan Ilmu Quran (MABIQ)	Pahang	/	
Maahad Tahfiz Al-Furqan	Pahang	/	
Maahad Tahfiz Muttaqin	Darul Melaka	/	
Maahad Tahfiz Imam Nawawi (MATIN)	Perlis	/	

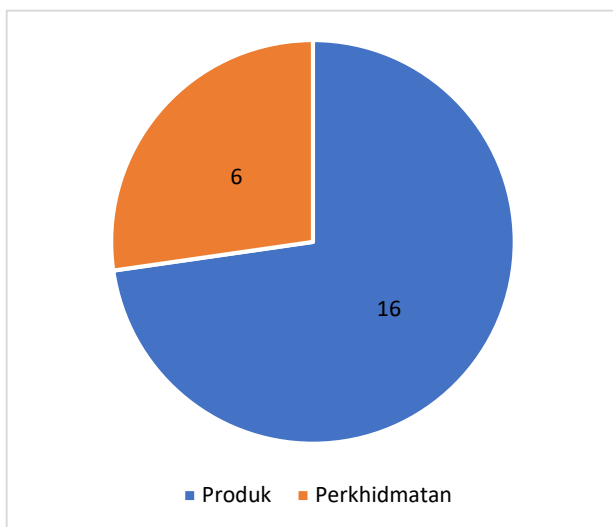
Sumber: Dapatan Kajian

Berdasarkan Rajah 1 di bawah, didapati bahawa Institusi Tahfiz Swasta (ITS) yang menjalankan aktiviti keusahawanan di Malaysia melibatkan enam (6) negeri utama iaitu 9 buah (40.9%) di Selangor, 6 buah (27.3%) di Perak, 3 buah (13.6%) di Kedah, 2 buah (9.1%) di Pahang dan masing-masing sebuah (4.5%) di Melaka dan Perlis. Oleh itu, majoriti ITS yang dikenalpasti tersebut berada di zon tengah iaitu Selangor dan Perak.

Rajah 1. ITS Kajian Mengikut Negeri

Seterusnya, Rajah 2 menunjukkan ITS kajian mengikut bentuk perniagaan (produk/perkhidmatan). Dapatan kajian menunjukkan bahawa terdapat 16 buah ITS (72.7%) menjalankan perniagaan berbentuk produk khususnya produk keperluan harian seperti minyak masak, sabun, produk sejuk beku, susu, kopi dan telur masin, manakala bakinya sebanyak 6 buah ITS (27.3%) menjalankan perniagaan berbentuk perkhidmatan seperti homestay, resort dan restoran. Dua faktor utama dikenalpasti perniagaan berbentuk produk lebih popular berbanding perkhidmatan iaitu (i) Modal pusingan/kos lebih rendah dan (ii) Fokus produk keperluan harian masyarakat yang mudah dijual.

Rajah 2. ITS Kajian Mengikut Bentuk Perniagaan

Proses temubual telah dimulakan dengan menghubungi pihak ITS untuk mendapatkan keizinan serta persetujuan bagi menjalankan kajian seterusnya

dilampirkan surat rasmi. Temubual berlangsung dengan menggunakan dua cara iaitu secara bersemuka dan secara atas talian (online). Soalan temubual diberikan lebih awal bagi memudahkan partisipan membuat persediaan sebelum temubual sebenar berlangsung. Dapatan kajian melalui temubual dikodkan seperti Jadual 2 berikut bagi memudahkan proses analisa dilakukan.

Jadual 3. Pengkodan ITS Kajian

Institut Tahfiz Swasta	Kod
Institusi Tahfiz Quran Lil Muttaqin (ISTAQLIM) Semenyih, Selangor	P1
Maahad Tahfiz QIAM Beruas, Perak	P2
Maahad Tahfiz Al-Furqan Temerloh, Pahang	P3
Maahad Tahfiz Bahasa dan Ilmu Quran (MABIQ) Kuantan, Pahang	P4
Akademi Tahfiz Al-Hira Bukit Beruntung Selangor	P5
Maahad Tahfiz Wal Qiraat Shah Alam, Selangor	P6

Sumber: Persampelan kajian

Data temubual yang ditemui melalui temubual kepada 6 ITS menunjukkan bahawa aktiviti keusahawanan memberi kesan positif kepada ITS yang bertindak sebagai asas kelangsungan ITS dalam menampung kos pengoperasian ITS. Data ini jelas melalui transkrip asli temubual dengan partisipan dari 6 buah ITS, berikut adalah jawapan partisipan:

“..fokus keusahawanan ini (disini) bukan hanya tentang keuntungan (tapi) fokus pada pendidikan” (P1)

“setakat ni alhamdulillah dengan izin Allah, tak timbul lagi lah masalah kewangan, yang secara serius tu tak timbul lagi lah..boleh la kita berjalan (beroperasi) insyaAllah..yang pentingnya amanah la kan, kena jaga elok la..Allah bantu insyaAllah” (P2)

“..menampung tu menampung lah..” (P3)

“Memang banyak lah menampung (melalui) bisnes sebab dengan yuran RM330 kepada yang mampu (bayar), katalah kami ada 200 pelajar, lebih kurang 60-70 peratus sahaja yang bayar penuh (yuran)..” (P4)

“..sebab untuk Akademi Tahfiz Al-Hira walau apa cara sekali pun 20% daripada pendapatan urus niaga daripada sini (Hira Farm) kita dah salurkan ke tabung tahfiz kita” (P5)

“Tahun lepas kita berjaya menyumbang (hasil perniagaan) bersih (kepada maahad) RM5500” (P6)

Berdasarkan dapatan tersebut, ia memperlihatkan bahawa aktiviti keusahawanan mampu meningkatkan taraf ekonomi ITS agar ITS dapat terus bergerak tanpa sebarang masalah kerana kebanyakan ITS hanya bergantung kepada sumbangan, derma dan waqaf dari orang ramai semata-mata. Kesan aktiviti keusahawanan dapat dinilai dengan melihat kemandirian ITS dalam meneruskan pendidikan walaupun tidak mendapat dana daripada pihak luar.

Seterusnya transkrip temubual mengenai cabaran yang dihadapi oleh ITS dalam menguruskan keusahawanan adalah seperti berikut:

“Cabaran ye..cabarannya adalah pertama sekali bila kita berurusan dengan keusahawanan ini modal pusingan lah..” (P1)

“Dia segi itik tu tidak berapa (rumit) sangat..segi lembu lah..dia terutama bila musim hujan, dia adalah masalah dia apa semua..dia sakit..tapi macam musim panas ni kurang sikit lah” (P2)

“Cabaran biasalah sebagai seorang usahawan ni persaingan di antara pasaraya-pasaraya dan mart-mart” (P3)

“..kalau orang bisnes biasa cabarannya dia memastikan maintain, kualiti, nak laku supaya untung tetapi untung kemana untuk bisnes dia lah..”(P4)

“..cabaran dia fitnah..fitnah paling besar sebab masyarakat kata (beranggapan) kita menggunakan budak-budak ini untuk kepentingan sendiri..” (P5)

“..cabaran (pada asasnya) sama saja seperti modal, pemasaran, stock rosak..” (P6)

Berdasarkan transkrip temubual tersebut kepelbagaian cabaran aktiviti keusahawanan dalam kalangan ITS adalah disebabkan oleh jenis keusahawanan yang berbeza. Jenis aktiviti keusahawanan mempengaruhi cabaran yang akan dihadapi. Partisipan 1 (P1) mengalami cabaran dalam mendapatkan modal kerana mereka mengamalkan keusahawanan demi pendidikan dengan menawarkan kursus keusahawanan kepada pelajar sambil menjana pendapatan ITS mereka. Manakala Partisipan 2 (P2) menyatakan bahawa cuaca adalah cabaran utama kerana mereka menjalankan aktiviti penternakan.

Partisipan 3 (P3) meletakkan persaingan dalam perniagaan adalah cabaran berikutan ITS miliknya membuka kedai runcit yang perlu bersaing dengan kedai runcit dan pasaraya besar. Daya tahan atau kualiti produk perlu dipastikan sentiasa keadaan baik merupakan cabaran bagi Partisipan 4 (P4) kerana ITS miliknya membuka restoran makanan, makanan yang dijual perlu dipantau kualitinya sebelum dijual. Partisipan 5 (P5) berpandangan bahawa fitnah menjadi cabaran kepadanya berikutan beliau membawa pelajar ke ladang ternakan. Fitnah berlaku apabila orang awam menilai pengasas mempergunakan tenaga pelajar bagi mencapai keuntungan peribadi sedangkan apabila ditemubual partisipan menyatakan bahawa aktiviti membawa pelajar ke ladang adalah memberi nilai tambah atau kurikulum tersembunyi dalam mempelajari ilmu ternakan agar pelajar didedahkan dengan realiti sebenarnya kehidupan sebelum pelajar bergerak sendiri setelah tamat belajar di ITS tersebut. Partisipan 6 (P6) menyatakan bahawa modal, pemasaran dan bekalan mudah rosak adalah cabaran, hal ini kerana ITS tersebut menjalankan perniagaan berbentuk perdagangan (trading). Konsep perniagaan ini memerlukan komitmen yang baik daripada pembekal agar tidak mengganggu pemasaran dalam memenuhi permintaan. Hasil kajian diringkaskan seperti jadual dibawah:

Jadual 4. Keberkesanan dan Cabaran Pengurusan Aktiviti Keusahawanan ITS Kajian

ITS	Keberkesanan	Cabaran
P1	Mampu menampung kos operasi	Modal
P2	Mampu menampung kos operasi	Cuaca (bagi penternak)
P3	Mampu menampung kos operasi	Persaingan
P4	Mampu menampung kos operasi	Daya tahan kualiti perniagaan
P5	Mampu menampung kos operasi	Fitnah
P6	Mampu menampung kos operasi	Modal, pemasaran dan bekalan rosak

Sumber: Data temubual kajian

Kesimpulan

Institusi Tahfiz Swasta (ITS) di Malaysia didapati bergiat aktif dalam aktiviti keusahawanan khususnya di zon tengah Semenanjung Malaysia seperti Selangor dan Perak. Alternatif dan usaha ini sangat baik demi meneruskan kelangsungan institusi masing-masing tanpa bergantung sepenuhnya kepada bantuan dana kerajaan, swasta dan orang awam. Populariti perniagaan berbentuk produk lebih menonjol berbanding perkhidmatan berikutan faktor kos/modal pusingan yang

lebih rendah berbanding perkhidmatan serta fokus tertumpu terhadap produk keperluan harian masyarakat. Aktiviti keusahawanan mampu meninggalkan kesan positif dalam membangunkan ekonomi ITS secara khususnya dan meningkatkan ekonomi Malaysia secara umumnya. Walaubagaimanapun terdapat cabaran yang perlu dihadapi oleh ITS, hal ini adalah perkara normal dalam menguruskan sesuatu. Variasi cabaran dipengaruhi oleh jenis perniagaan atau aktiviti keusahawanan yang diusahakan. Integrasi keusahawanan dalam pendidikan memperlihatkan bahawa daya tahan atau kelangsungan sesebuah ITS dapat direalisasikan. Maka, ia dilihat selari dengan Dasar Pendidikan Tahfiz Negara (DPTN) yang bermatlamat menghasilkan 125,000 huffaz menjelang tahun 2050.

Penghargaan

Kajian ini ditaja sepenuhnya oleh Kementerian Pengajian Tinggi (KPT) Malaysia di bawah geran penyelidikan FRGS, kod penyelidikan FRGS/1/2018/SSI03/UITM/03/1 yang bertajuk Model Tahfizpreneur Tadbir Urus Tahfiz Swasta di Malaysia.

Rujukan

- Alias, A. & Ibrahim, M.D. (2002). *Keusahawanan Islam*. Prentice Hall.
- al-Sa'id, L. (1985). *Pekerjaan dan Kaum Buruh, Satu Analisa dari Sudut Islam*. Terjemahan oleh Mat Sa'ad Abd. Rahman.
- Ab Rahman, A. H., & Yahya, S. (2020). Reputation, Competitive Advantage and Financial Performance of Infaq Received Among Private Islamic Schools in Malaysia. *International Journal of Academic Research in Business and Sosial Science*.
- Ahmad, N. I., Zakaria, M. N., & Abdullah, A. (2018, November). Keusahawanan sosial dalam kalangan institusi pondok di Malaysia bagi membantu golongan terpinggir. In *Proceedings of The 6th International Seminar on Entrepreneurship and Business (ISEB 2018)* (pp. 38-46). ResearchGate.
- Alimuddin, A. (2020). Etika Produksi Dalam Pandangan Maqasid Syariah. *Nizham Journal of Islamic Studies*, 8(01), 113-124.
- Anas, N., Samori, Z., Hamid, M.Y., Zulkipli, S.N. & Noor, M.S.M. (2019). Private tahfiz Institution Governance: A Proposed Transformation via Social Entrepreneurship Model. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 25(1), pp. 1-7.
- Antoncic, B. & Hisrich, R.D. (2003). Clarifying the intrapreneurship concept. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 10(1), pp. 7-24.
- Ariyadi, A. (2018). *Bisnis Dalam Islam*. *Jurnal Hadratul Madaniyah*, 5(1), 13-26.
- Azan, Z. & Sarif, S.M. (2017). A contemporary theory of social entrepreneurship from Tawhidic Paradigm: A conceptual study. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 7(3), pp.392-400.
- Azha, L., Baharuddin, S., Salahuddin, S.S. & Afandi, M.R. (2013). The practice and management of Waqf education in Malaysia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 90, pp.22-30.
- Bani, H., Jaaffar, M.Y., Katan, M. & Noor, A.H.M. (2017). An overview of governance and accountability of tahfiz institutions in Malaysian: Religious Councils Perspective. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 36, p. 00028). EDP Sciences.
- Bani, H., Katan, M., Noor, A.H.M. & Fatah, M.M.A. (2014). Applying stakeholder approach in developing accountability indicators for tahfiz centers. In *Proceedings of International Conference on Accounting Research & Education* (pp. 1-14).
- Hussain, A. S., & Dawood, S. R. S. (2020). Keusahawanan wanita di Kelantan berteraskan model ekonomi baru: Hala tuju dan cabaran. *e-Bangi*, 17(4).
- Iqbal, Z. & Mirakhor, A. eds. (2013). *Economic development and Islamic finance*. The World Bank.
- Ismail, S. (2016, November). *Institusi Tahfiz di Malaysia: Prospek dan Cabaran*. In *Conference Paper Simposium Tahfiz al-Quran Peringkat Antarabangsa*, At Institut Latihan Islam Malaysia (ILIM) Bangi Selangor.
- Ismail, M. J., Mohamad, S., Puji, T. I. Z. T., & Yusof, N. H. (2017). [Strategy of Tahfiz Al-Quran Excellence in Malaysia: A Literature Survey] *Strategi Kecemerlangan Institusi Pendidikan Tahfiz Al-Quran Di Malaysia: Satu Tinjauan Literatur*. *Jurnal Islam dan Masyarakat Kontemporari*, 15(1), 51-60.
- Kadir, A., Bahari, M.A. & Sarif, S.M. (2016). Social Entrepreneurship, Social Entrepreneur and Social Enterprise: A Review of Concepts, Definitions and Development in Malaysia. *Journal of Emerging Economies & Islamic Research*, 4(2), pp. 1-16.

- Kadir, M.A.B.A. & Sarif, S.M. (2015). Social enterprise sustainability: An exploratory case of selected Private Islamic Schools in Malaysia. *International Academic Research Journal of Social Science*, 1(2), pp.255-263.
- Kamal, A. & Seman, A.C. (2017). Pembiayaan Wakaf di Majlis Agama Islam Negeri Terpilih: Potensi Pelaksanaan di Peringkat Institusi Pengajian Tinggi. *TAFHIM: IKIM Journal of Islam and the Contemporary World*, 10, pp. 151-185.
- Lisnawati, D., & Ahman, H. E. (2019). Relationship between Entrepreneurial Characteristics from Islamic Perspective and the Performance of Small and Medium-Sized Businesses (A Study of SMEs in Indonesia). *KnE Social Sciences*, 576-593.
- Manshor, Z., & Abdullah, S. (2021). WAKAF DAN KEUSAHAWANAN SOSIAL: POTENSI DALAM MEMPERKASAKAN EKONOMI MUSLIM. *Journal website: journal. zakatkedah.com.my*, 3(1).
- Mardia, M., Hasibuan, A., Simarmata, J., Lifchatullaillah, E., Saragih, L., Purba, D. S., ... & Tanjung, R. (2021). *Kewirausahaan. Yayasan Kita Menulis*.
- Muin, M. A. A., Abdullah, S. & Bahari, A. (2015). Model on social entrepreneurship: Identify the research gap based on islamic perspective. *Journal of Holistic Student Development*, 2(1), pp. 1-11
- Nik Yusri, M., Burhan, C.D., Ruzaini, I. (2017). *Keusahawanan sosial islam gagasan dan perspektif: Universiti Malaysia Kelantan (UMK)*
- Nursyahlam, P. (2018). *Jenis-Jenis Perniagaan dan Syarikat di Malaysia*. Retrived from <https://www.mahersaham.com/jenis-perniagaan-dan-syarikat/>
- Rameli, M.F.P., Aziz, M.R.A., Wahab, K.A., dan Muamalat, F.E., Amin, S.M. & Pentadbiran, F.E., (2014). *Etika Perniagaan Islam: Pengalaman Usahawan Muslim di Melaka*. *Persidangan Kebangsaan Ekonomi Malaysia (PERKEM 2014)*, Oct. 17-19.
- Othman, A. M. A., & Anas, N. (2020). [The Evolution of Private Tahfiz Governance in Malaysia] *Evolusi Tadbir Urus Tahfiz Swasta di Malaysia*. *Jurnal Islam dan Masyarakat Kontemporari*, 21(2), 127-133.
- Sarif, S.M., Ismail, Y. & Azlan, Z. (2017). Effects of Maqasid Al-Shariah for ethical decision making among social entrepreneurs. *Journal of Islamic Management Studies*, 1(1), pp.1-14.
- Som, H.M. (2007). Profil Tumpuan Guru Sekolah Menengah di Negeri Selangor Terhadap Pelaksanaan Perubahan Kurikulum. *Jurnal Pendidikan*, 27(1), pp.165-178.
- Stevenson, H.H. & Jarillo, J.C. (2007). A paradigm of entrepreneurship: Entrepreneurial management. In *Entrepreneurship* (pp. 155-170). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Talatappeh, M.B.B. & Tavalace, M.R. (2016). The components of Islamic entrepreneurship pattern based on religious teachings. *Modern Applied Science*, 10(6), p.37.